

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 19 december 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Jordbruk – Förordning (EG) nr 510/2006 – Artikel 4.2 e – Förordning (EU) nr 1151/2012 – Artikel 7.1 e – Skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar – Ansökan om ändring av produktspecifikationen – Skinka från regionen Schwarzwald, Tyskland (’Schwarzwälder Schinken’) – Klausuler om förpackning i produktionsområdet – Tillämplighet av förordning (EG) nr 510/2006 eller av förordning (EU) nr 1151/2012”

I mål C-367/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Bundespatentgericht (Federala patentdomstolen, Tyskland), genom beslut av den 18 maj 2017, som inkom till domstolen den 13 juni 2017, i målet

S

mot

EA,

EB,

EC,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av viceordföranden R. Silva de Lapuerta, tillika tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C.G. Fernlund och S. Rodin (referent),

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 17 maj 2018

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- S, genom J. Schwarze och U. Gruler, Rechtsanwalt,
- EC, genom K. Sandberg och V. Schoene, Rechtsanwälte,

* Rättegångsspråk: tyska.

- Österrikes regering, genom G. Eberhard, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom B. Eggers, B. Hofstötter, I. Naglis och D. Bianchi, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 510/2006 av den 20 mars 2006 om skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EUT L 93, 2006, s. 12) och av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EUT L 343, 2012, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan föreningen S, å ena sidan, samt EA, EB och EC, å andra sidan, angående ett beslut genom vilket Deutsches Patent- und Markenamt (den tyska patent- och varumärkesmyndigheten) (nedan kallad DPMA) avslog S ansökan om ändring av produktspecifikationen för den skyddade geografiska beteckningen (nedan kallad SGB) "Schwarzwälder Schinken" (Schwarzwaldskinka) i den mån denna ändring avser instruktioner för skivning och förpackning.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 Artikel 4.2 e i förordning nr 510/2006 har följande lydelse:

"Produktspecifikationen skall åtminstone innehålla följande uppgifter:

...

- e) En beskrivning av vilken metod som använts för framställning av jordbruksprodukten eller livsmedlet och, i förekommande fall, uppgift om de ursprungliga hävdvunna lokala metoderna samt uppgifter om förpackningen när den ansökande gruppen enligt artikel 5.1 fastställer och motiverar att emballeringen skall ske i det avgränsade geografiska området för att garantera kvaliteten eller säkerställa ursprung eller kontroll."
- 4 I artikel 5.1 första och andra styckena i förordning nr 510/2006 föreskrivs följande:

"Endast en grupp skall ha rätt att ansöka om registrering.

I denna förordning avses med grupp en sammanslutning, oberoende av juridisk form och sammansättning, av producenter eller bearbetningsföretag som arbetar med samma jordbruksprodukt eller livsmedel. Andra intressenter får ingå i gruppen. En fysisk eller juridisk person får betraktas som en grupp enligt de närmare bestämmelser som anges i artikel 16 c."

- 5 I artikel 8 i kommissionens förordning (EG) nr 1898/2006 av den 14 december 2006 om tillämpningsföreskrifter för förordning nr 510/2006 (EUT L 369, 2006, s. 1), föreskrivs följande:

”Om den ansökande gruppen fastställer i produktspecifikationen att förpackningen av den jordbruksprodukt eller det livsmedel som avses i artikel 4.2 e i förordning (EG) nr 510/2006 måste ske i det avgränsade geografiska området, skall gruppen motivera sådana produktspecifika begränsningar i fråga om fri rörlighet för varor och frihet att tillhandahålla tjänster.”

- 6 Förordning nr 510/2006 har, med verkan från den 3 januari 2013, upphävts och ersatts av förordning nr 1151/2012.

- 7 Artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012 har följande lydelse:

”En skyddad ursprungsbeteckning eller en skyddad geografisk beteckning ska överensstämma med en specifikation som minst ska innehålla

...

- e) en beskrivning av den metod som använts för framställning av produkten och, när det är lämpligt, uppgift om de ursprungliga hävdvunna lokala metoderna samt uppgifter om förpackning i det fall den ansökande gruppen fastställer och ger tillräcklig produktspecifik motivation till att förpackningen ska ske i det avgränsade geografiska området i syfte att trygga kvaliteten eller säkerställa ursprung eller kontroll, med beaktande av unionsrätten, särskilt om den fria rörligheten för varor och det fria tillhandahållandet av tjänster.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 8 På begäran av S är beteckningen ”Schwarzwälder Schinken” registrerad som en SGB sedan den 25 januari 1997.
- 9 Genom ansökan av den 23 mars 2005 begärde S hos DPMA en rad ändringar av produktspecifikationen för SGB:n ”Schwarzwälder Schinken” i enlighet med artikel 9 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 208, 1992, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153).
- 10 Vid prövningen av denna ansökan begärde avdelningen för varumärken 3.2 vid DPMA in yttranden från specialiserade och berörda organ.
- 11 Efter det att yttrandena tagits emot inkom S, med beaktande av yttrandena, med en ny ansökan om ändring av produktspecifikationen genom skrivelse av den 13 februari 2007, som inkom till DPMA den 15 februari 2007.
- 12 Tre invändningar hade inkommit mot ansökan, varav en från EC, som har yttrat sig i förevarande mål. EC är en stor distributör av köttprodukter som för närvarande handhar skivningen och förpackningen av ”Schwarzwälder Schinken” utanför produktionsområdet.
- 13 Genom beslut av den 5 december 2008 avslog DPMA ansökan om ändring av produktspecifikationen i den del som avser instruktionerna för skivning och förpackning av det skälet att ansökan inte var förenlig med bestämmelserna i förordning nr 510/2006.
- 14 S väckte talan med yrkande om ändring av den del av DPMA:s beslut varigenom ansökan om ändring avslås.

- 15 Genom avgörande av den 13 oktober 2011 ogiltigförklarade Bundespatentgericht (Federala patentdomstolen, Tyskland) DPMA:s beslut och slog fast att ansökan om ändring av produktspecifikationen uppfyller kraven i förordning nr 510/2006.
- 16 EC överklagade avgörandet till Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen, Tyskland).
- 17 Genom beslut av den 3 april 2014 upphävde Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen) avgörandet från den hänskjutande domstolen av den 13 oktober 2011 och återförvisade målet till den hänskjutande domstolen.
- 18 Mot denna bakgrund beslutade Bundespatentgericht (Federala patentdomstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Ska ett beslut angående en ansökan, som lämnades in den 15 februari 2007 till den nationella behöriga myndigheten (i förevarande fall [DPMA]), om ändring av produktspecifikationen för en SGB på så sätt att skivning och förpackning av produkten (i förevarande fall Schwarzwälder Schinken (Schwarzwaldskinka)) endast ska få ske i produktionsområdet fattas på grundval av förordning nr 510/2006 (som var i kraft när ansökan lämnades in) eller på grundval av förordning nr 1151/2012 (som var i kraft vid tidpunkten för beslutet)?

2) För det fall beslutet ska fattas på grundval av den nu gällande förordning nr 1151/2012:

- 1.a) Utgör den omständigheten att en icke korrekt utförd transport av produkten till andra områden för vidare bearbetning (skivning och förpackning) kan påverka produktens autentiska smak och kvalitet samt dess hållbarhet, med beaktande av produktens kvalitetsgaranti, en tillräcklig produktspecifik motivation, i den mening som avses i artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012, till att skivning och förpackning endast ska ske i produktionsområdet?
- 1.b) Utgör de krav angående skivning och förpackning som anges i produktspecifikationen, vilka inte går utöver gällande normer i fråga om livsmedelshygien, med beaktande av produktens kvalitetsgaranti, en tillräcklig produktspecifik motivation, i den mening som avses i artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012, till att skivning och förpackning endast ska ske i produktionsområdet?
- 2.a) Kan den regel som fastställs i produktspecifikationen för en SGB, som innebär att skivning och förpackning endast får ske i produktionsområdet, i princip anses utgöra en tillräcklig produktspecifik motivation i den mening som avses i artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012 så att eventuella (producent-)kontroller i produktionsområdet (artikel 7.1 g jämförd med artikel 36.3 a och artikel 37 i förordning nr 1151/2012) säkerställer en högre kontrollnivå och rent allmänt en bättre garanti än missbruks-)kontroller enligt artikel 36.3 b jämförd med artikel 38 i förordning nr 1151/2012?
- 2.b) För det fall fråga 2.2 a) ska besvaras nekande:

Är en annan bedömning motiverad när det rör sig om en i flera regioner starkt efterfrågad produkt som i stor utsträckning skivas och förpackas utanför produktionsområdet, även om det hittills inte har kunnat konstateras några konkreta fall av missbruk av den skyddade geografiska beteckningen enligt artikel 13 i förordning nr 1151/2012?

3. Kan den regel som fastställs i produktspecifikationen för en SGB, som innebär att skivning och förpackning endast får ske i produktionsområdet, anses utgöra en tillräcklig produktspecifik motivation i den mening som avses i artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012, så att spårbarheten av den bearbetade produkten annars inte skulle kunna säkerställas?

Har det därvidlag betydelse att

- a) livsmedels spårbarhet – och särskilt vad gäller livsmedel av animaliskt ursprung – måste säkerställas enligt kraven i artikel 18.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för

livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet [(EGT L 31, 2002, s. 1)] jämförd med kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 931/2011 av den 19 september 2011 om de spårbarhetskrav som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 för livsmedel av animaliskt ursprung [(EUT L 242, 2011, s. 2)], och

- b) produktens spårbarhet måste säkerställas genom att den som bearbetat produkten medverkar i rättsligt frivilliga men i praktiken obligatoriska privata kontrollsystem?
4. För det fall fråga 2.1–3 ska besvaras jakande:

Kan eller måste det i en produktspecifikation för en SGB – såsom en mindre ingripande åtgärd jämfört med att föreskriva att skivning och förpackning obligatoriskt ska ske i produktionsområdet – föreskrivas att bearbetningsföretag som är etablerade utanför produktionsområdet måste genomgå kontroller av behöriga myndigheter och kontrollorgan inom produktionsområdet (artikel 7.1 g i förordning nr 1151/2012)?

- 3) För det fall beslutet ska fattas på grundval av förordning nr 510/2006 (se fråga 1) önskar den hänskjutande domstolen att de frågor som ställts under punkt 2 besvaras med utgångspunkt i förordning nr 510/2006, särskilt artikel 4.2 e däri jämförd med artikel 8 och skäl 8 i [förordning nr 1898/2006].”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 19 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida beslutet avseende en ansökan om ändring av produktspecifikationen för en SGB, såsom det som är i fråga i det nationella målet, ska omfattas av artikel 4.2 e i förordning nr 510/2006, jämförd med artikel 8 i förordning nr 1898/2006, som var i kraft vid tidpunkten för ingivandet av ansökan, eller av artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012, som var i kraft vid tidpunkten för antagandet av detta beslut. Eftersom dessa bestämmelser i princip är identiska, är det inte nödvändigt att besvara den första frågan.

Den andra och den tredje frågan

- 20 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 4.2 e i förordning nr 510/2006 jämförd med artikel 8 i förordning nr 1898/2006 och artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012 ska tolkas så, att kravet på att en produkt som certifierats av en SGB, såsom ”Schwarzwälder Schinken”, ska förpackas i det geografiska produktionsområdet är berättigat, i enlighet med nämnda artikel 4.2 e, om det syftar till att förhindra den risk som transporten, förpackningen eller skivningen utanför detta område innebär för kvaliteten på produkten, att säkerställa största möjliga effektivitet i kontrollerna i det berörda området, och till att bättre säkerställa produktens spårbarhet, som krävs enligt den europeiska lagstiftningen.
- 21 Enligt artikel 4.2 e i förordning nr 510/2006 ska produktspecifikationen innehålla ”uppgifter om förpackningen när den ansökande gruppen ... fastställer och motiverar att emballeringen skall ske i det avgränsade geografiska området för att garantera kvaliteten eller säkerställa ursprung eller kontroll”. I artikel 8 i förordning nr 1898/2006 föreskrivs att ”[o]m den ansökande gruppen fastställer i produktspecifikationen att förpackningen av den jordbruksprodukt eller det livsmedel som avses i artikel 4.2 e i förordning (EG) nr 510/2006 måste ske i det avgränsade geografiska området, skall gruppen motivera sådana produktspecifika begränsningar i fråga om fri rörlighet för varor och frihet att tillhandahålla tjänster”.

- 22 Vidare föreskrivs det i artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012 att produktspecifikationen för SGB:n ska innehålla "uppgifter om förpackning i det fall den ansökande gruppen fastställer och ger tillräcklig produktspecifik motivation till att förpackningen ska ske i det avgränsade geografiska området i syfte att trygga kvaliteten eller säkerställa ursprung eller kontroll, med beaktande av unionsrätten, särskilt om den fria rörligheten för varor och det fria tillhandahållandet av tjänster".
- 23 I enlighet med dessa bestämmelser måste kravet på att en produkt som omfattas av en SGB ska förpackas i ett avgränsat geografiskt område syfta till att trygga kvaliteten, säkerställa ursprunget eller kontrollen av denna produkt.
- 24 Vidare erinrar domstolen om att det inom unionslagstiftningen finns en allmän tendens att betona produkternas kvalitet inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, för att gynna dessa produkters anseende, bland annat genom användningen av ursprungsbeteckningar som är föremål för ett särskilt skydd. Den syftar bland annat till att uppfylla konsumenternas förväntningar i fråga om kvalitetsprodukter och produkter av ett visst geografiskt ursprung samt underlätta för tillverkarna att på lika konkurrensvillkor få bättre ersättning för en faktisk, kvalitativ prestation (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2011, *Kakavetsos-Fragkopoulos*, C-161/09, EU:C:2011:110, punkt 34).
- 25 En produktspecifikation som villkorar beviljandet av en SGB särskilt med att skivning och förpackning av en skinka ska göras inom produktionsområdet syftar vidare till att de som får använda den berörda SGB:n behåller kontrollen över en av produktens utformningar på marknaden. Detta krav som blir tillämpligt genom avtalet syftar till att bättre skydda produktens kvalitet och äkthet och följaktligen SGB:ns goda anseende, för vilket de som får använda SGB:n fullständigt och kollektivt är ansvariga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 maj 2003, *Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita*, C-108/01, EU:C:2003:296, punkt 65).
- 26 I detta sammanhang kan ett sådant krav som det i det nationella målet anses stå i överensstämmelse med unionsrätten, trots dess restriktiva verkningar på handeln, om det visas att det utgör ett nödvändigt och proportionerligt medel för att trygga den aktuella produktens kvalitet, säkerställa dess ursprung eller säkerställa kontrollen av produktspecifikationen för denna SGB (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 maj 2003, *Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita*, C-108/01, EU:C:2003:296, punkt 66).
- 27 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen, vad gäller risken för skada för produktens kvalitet vid olämplig transport, understrukt att denna risk avser varje produkt, oberoende av om den saluförs under en SGB eller inte, och att S inte har gett in någon specifikation om transport som skulle kunna förhindra att produkten eventuellt skadas.
- 28 I detta avseende ska det – eftersom syftet med kravet på att en produkt med en SGB ska förpackas i ett avgränsat geografiskt område bland annat är att trygga produktens kvalitet – konstateras att detta krav endast är relevant om förpackningen av produkten utanför det geografiska produktionsområdet medför ökade risker avseende produktens kvalitet och inte huruvida andra liknande produkter omfattas av samma risker.
- 29 Det faktum att de specifikationer som lagts fram av S för skivning och förpackning antingen är vanliga i handeln med skinka eller inte går utöver de kriterier som gäller för livsmedelshygien, varken bekräftar eller utesluter i sig att det uppkommer en större risk när den produkt som certifierats av en SGB förpackas utanför produktionsområdet.
- 30 Vad däremot gäller den omständigheten att Europeiska kommissionen i sina registreringsbeslut redan har godtagit jämförbara argument vad avser andra liknande produkter, bör det noteras att den hänskjutande domstolen inte är skyldig att pröva huruvida de argument som framförts rättfärdigar att den produkt som är aktuell i det nationella målet förpackas i ett avgränsat geografiskt område mot bakgrund av en påstådd tidigare beslutspraxis från kommissionen.

- 31 När det gäller syftet att säkerställa produktens spårbarhet, framgår det av begäran om förhandsavgörande att detta argument anfördes av S i allmänna ordalag, utan någon närmare motivering, och att det således inte är visat att förpackningen i det geografiska produktionsområdet är nödvändig för att garantera produktens ursprung.
- 32 Vad slutligen avser syftet att säkerställa en effektiv tillsyn av efterlevnaden av produktspecifikationerna, har S gjort gällande att effektiviteten av kontrollerna i allmänhet är bättre i det geografiska produktionsområdet när den produkt som är aktuell i det nationella målet i stor utsträckning saluförs utanför detta geografiska område.
- 33 I detta avseende bör det erinras om att domstolen, i domen av den 20 maj 2003, Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita (C-108/01, EU:C:2003:296, punkterna 69, 74 och 75), konstaterade att när produktspecifikationen för en skyddad ursprungsbeteckning (PDO) för produkten i det angivna målet fastställer de olika leden för skivning och förpackning som ger upphov till mycket precisa tekniska ingrepp och kontroller som avser äkthet, kvalitet, hygien och märkning, där det i vissa led är nödvändigt att göra specialistbedömningar, ger kontroller som utförs utanför produktionsområdet inte lika stor garanti för produktens kvalitet och äkthet som kontroller som utförs inom produktionsområdet med iakttagande av det förfarande som föreskrivs i produktspecifikationen.
- 34 Detta är särskilt fallet om produktspecifikationen anförtror grundliga och systematiska kontroller åt yrkesutövare som har specialistkunskaper om de berörda produkternas egenskaper, och det är därför svårt att tänka sig att effektivt införa sådana kontroller i övriga medlemsstater (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 maj 2003, Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita, C-108/01, EU:C:2003:296, punkt 75).
- 35 Trots att produktspecifikationen för SGB:n "Schwarzwälder Schinken" i förevarande fall innehåller specifikationer som måste följas vid skivning och förpackning av produkten och produkten i stor utsträckning saluförs utanför det geografiska produktionsområdet, har den hänskjutande domstolen bedömt att dessa specifikationer är vanliga i handeln med skinka eller att de inte går utöver de kriterier som gäller för livsmedelshygien.
- 36 Mot bakgrund av det ovan anförda ska artikel 4.2 e i förordning nr 510/2006, jämförd med artikel 8 i förordning nr 1898/2006, och artikel 7.1 e i förordning nr 1151/2012 tolkas så, att kravet på att en produkt som omfattas av en SGB ska förpackas i det geografiska produktionsområdet är berättigat, i enlighet med nämnda artikel 4.2 e, om det utgör ett nödvändigt och proportionerligt medel för att trygga produktens kvalitet, säkerställa dess ursprung eller säkerställa kontrollen av produktspecifikationen för SGB:n. Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma om något av ovannämnda syften berättigar detta krav vad beträffar SGB:n "Schwarzwälder Schinken".

Rättegångskostnader

- 37 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 4.2 e i rådets förordning (EG) nr 510/2006 av den 20 mars 2006 om skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, jämförd med artikel 8 i kommissionens förordning (EG) nr 1898/2006 av den 14 december 2006 om tillämpningsföreskrifter för förordning nr 510/2006, och artikel 7.1 e i Europaparlamentets och

rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, ska tolkas så, att kravet på att en produkt som omfattas av en skyddad geografisk beteckning ska förpackas i det geografiska produktionsområdet är berättigat, i enlighet med nämnda artikel 4.2 e, om det utgör ett nödvändigt och proportionerligt medel för att trygga produktens kvalitet, säkerställa dess ursprung eller säkerställa kontrollen av produktspecifikationen för den skyddade geografiska beteckningen. Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma om något av ovannämnda syften berättigar detta krav vad beträffar den skyddade geografiska beteckningen "Schwarzwälder Schinken".

Underskrifter